

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

Кафедра шкільної педагогіки, психології та окремих методик

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник директора з навчальної роботи

 О.В.Когутюк

« 07 » березня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ТА АДАПТИВНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА**

Підготовки бакалаврів

Галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності: 014Л1 Середня освіта (Фізична культура)

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Інклюзивна освіта та адаптивна фізична культура» для бакалаврів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Мова навчання - українська

РОЗРОБНИК: Ірина Стецюк, викладач педагогічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик

Протокол від «30» серпня 2023 р. № 1

Завідувач кафедри (підпис) Лідія Дровозюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів -3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90 3 них аудиторних – 48 Самостійна робота -42	Спеціальність 014.11 Середня освіта (Фізична культура)	РІК ПІДГОТОВКИ	
		1-й	
		СЕМЕСТР	
		1-й	
Тижневих аудиторних годин: 3, самостійної роботи – 2,6	Ступінь вищої освіти бакалавр	<i>18 годин</i>	
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		<i>30 годин</i>	
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
		<i>42 годин</i>	
		ВИД КОНТРОЛЮ: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни « Інклюзивна освіта та адаптивна фізична культура»

Мета: формувати у студентів систему цінностей інклюзивної освіти, знань та умінь у сфері організації та впровадження інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП) та системи організації адаптивної фізичної культури особистості

Завдання:

- формування знань про інклюзивну освіту, педагогіку, адаптивну фізичну культуру;
- основні освітні потреби дітей з інвалідністю, технології МКФ ;
- дизайн освітнього інклюзивного середовища , педагогічний супровід дітей з ООП на уроках фізкультури;
- особливості роботи асистента вчителя в інклюзивному класі.

2.1. Компетентності

2.1.1. Загальні компетентності :

ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов в закладах середньої освіти.

ЗК-1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК-4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК-5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК-8 Здатність працювати в команді.

2.1.2. Фахові компетентності:

ФК1. Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією фізичної культури;

ФК2. Здатність розкривати предметно-структурні зв'язки педагогічних, культурологічних частково-методичних понять;

ФК3. Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету, структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності;

ФК4. Здатність демонструвати зразкові виконавські та організаційні уміння як учителя, керівника спортивних гуртків і секцій;

ФК5. Здатність застосовувати елементи теоретичного та

експериментального дослідження для підвищення ефективності фізкультурної, спортивно-масової, оздоровчої педагогічної діяльності;

ФК7. Здатність здійснювати добір методів і засобів діагностики і корекції особистісного розвитку учнів, педагогічного супроводу процесів соціалізації та професійного самовизначення фізично обдарованих учнів.

Програмні результати навчання:

ПРН6. Знати закономірності розвитку особистості, вікові особливості та психологію школярів, у тому числі з особливими освітніми потребами, знати та розуміти особливості навчання різноманітних груп учнів, застосовувати диференційований підхід у навчанні фізичної культури, організовувати освітній процес з урахування особливих потреб учнів

ПРН13. Демонструвати знання наукової педагогічної термінології та уміння виявляти шляхи застосування педагогічних знань у практиці педагогічної діяльності; пояснювати дидактичні принципи та інтерпретувати особливості їх реалізації у педагогічному процесі, володіти методами організації процесу навчання; визначати особливості формування особистості у різні вікові періоди.

ПРН17. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН18. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

ПРН19. Налагоджувати духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працювати в учнівському і педагогічному колективі освітнього закладу, інших спортивних об'єднаннях.

ПРН20. Демонструвати уміння планувати, чітко формулювати цілі, застосовувати різноманітні методик, технології та практики тайм-менеджменту, які сприятимуть ефективній організації часу відповідно до особистісних та професійних потреб.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Концептуальні засади розвитку інклюзивної освіти. Інклюзивна освіта як сфера відповідальності держави та громадянського суспільства

Тема 1. Інвалідність та суспільство. Інклюзивна освіта в освітологічному контексті. Генеза науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у загальноосвітній простір

Лекція 1 (2 год.) Вступ до курсу: програма, структура та очікування. Концептуальні засади розвитку інклюзивної освіти дітей з ООП як основа розвитку необхідних компетенцій для організації та реалізації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.

Концепція нормалізації та теорія включення як підґрунтя для забезпечення рівних шансів у навчанні, вихованні та розвитку для всіх дітей. Середовище, дружнє для дитини, у межах концепції ЮНІСЕФ.

Практичне заняття 1 (2 год.) Інвалідність та суспільство. Поняття інвалідності в контексті соціальної інтеграції. Визначення поняття «інвалідність». Аналіз понять «виключення», «сегрегація», «інтеграція». Завдання та принципи інклюзивної освіти. Концепції інклюзивної освіти у документах ЮНЕСКО, Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Світового банку тощо. Соціальна та медична моделі розуміння інвалідності. Переваги інклюзивної освіти для всіх учасників освітнього процесу: дітей з особливими потребами та їхніх однолітків, батьків дітей з особливими потребами, педагогів, керівників закладів освіти, інших членів місцевих громад, суспільства загалом. Основні бар'єри на шляху впровадження інклюзивної освіти: фізичні, інформаційні, інституційні, ментальні. Наявні виклики.

Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві.

Зарубіжний досвід інклюзивної освіти

Лекція 2 (2 год.) Міжнародні документи ООН у сфері інклюзивної освіти: Загальна Декларація прав людини (1948), Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960), Конвенція про права дитини (1989), Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю (1993), Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006). Декларації міжнародних Форумів у сфері освіти: Всесвітня декларація про освіту для всіх (Джомтьєн, 1990), Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з ООП та Рамки Дій щодо освіти осіб з ООП (1994), Копенгагенська декларація про соціальний розвиток (1995), Дакарські рамки дій. Освіта для всіх: Виконання наших загальних зобов'язань (2000), Інчхонська декларація. Освіта – 2030: забезпечення загальної інклюзивної і справедливої якісної освіти та навчання протягом усього життя (2015), Калійський форум UNESCO, приурочений до 25-ої річниці Саламанської декларації (2019).

Практичне заняття 2 (2 год.) Досвід упровадження інклюзивної освіти в різних країнах світу: США, Італія, Норвегія, Фінляндія, Німеччина, Польща, Ізраїль та ін. (нормативно-правове забезпечення, мережа закладів, кадрове забезпечення тощо). Досвід упровадження інклюзивної освіти у країнах пострадянського простору.

Тема 3. Становлення і розвиток інклюзивної освіти в Україні.

Механізми забезпечення інклюзивної освіти у національному законодавстві. Інклюзивна освіта у контексті реалізації

Нової української школи

Лекція 3 (2 год.) Етапи розвитку інклюзивної освіти в Україні. Особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні. Динаміка розвитку інклюзивної освіти в Україні. Сучасний стан спеціальної та інклюзивної освіти в Україні.

Законодавство України щодо забезпечення права дітей з ООП на інклюзивну освіту. Укази Президента України у сфері інклюзивної освіти.

Основні положення Постанов Кабінету Міністрів України, що регламентують надання державної підтримки особам з ООП. Накази Міністерства освіти і науки України щодо організації інклюзивного навчання.

Концепція Нової української школи. Упровадження інклюзивної освіти у межах реалізації Концепції Нової української школи. Цінності інклюзивної освіти. Роль школи у просуванні інклюзивних цінностей. Прийняття дітей з особливими потребами у закладах освіти та спільнотах.

Практичне заняття 3 (2 год.) Характеристика державних освітніх структур і закладів, які забезпечують освіту дітей з ООП в Україні. Система надання освітніх послуг дітям з ООП: заклади загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, заклади спеціальної освіти, навчально-реабілітаційні центри, інклюзивно-ресурсні центри.

Змістовий модуль 2.

Інклюзивна педагогіка як галузь педагогічного знання

Тема 4. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання

Лекція 4 (2 год.) Генеза становлення і розвитку інклюзивної педагогіки в Україні як галузі педагогічного знання скрізь призму розвитку освіти для дітей з особливими потребами за кордоном і в Україні. Розгляд трансформації методологічних підходів до спільного навчання і виховання дітей з порушеннями розвитку і дітей, які таких порушень не мають.

Практичне заняття 4 (2 год.) Періодизація процесу розвитку інклюзивної педагогіки як науки про навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі. Коротка змістова характеристика періодів становлення і розвитку інклюзивної педагогіки:

Тема 5. Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивної освіти. Особливі освітні потреби: визначення, перелік, класифікація. Технологія використання МКФ в інклюзивній освіті

Лекція 5 (2 год.) Поняття про особливі освітні потреби. Класифікація особливих

освітніх потреб ЮНЕСКО. Підходи до особливих освітніх потреб у Міжнародній Класифікації Функціонування, Обмежень Можливостей і Здоров'я.

Класифікація дітей за українським законодавством, яким необхідно надавати особливі освітні потреби.

Практичне заняття 5 (2 год.) Особливі освітні потреби, пов'язані з особливою організацією освітнього процесу. Особливі освітні потреби, пов'язані з адаптацією змісту загальної освітньої програми. Особливі освітні потреби, пов'язані з адаптацією способів подання навчального матеріалу. Особливі освітні потреби, пов'язані з подоланням труднощів у розвитку, соціалізації та адаптації.

Сутність та основні принципи МКФ. Технологія використання МКФ в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини.

Змістовий модуль 3.

Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 6. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища

Лекція 6 (2 год.) Універсальний дизайн у сфері освіти. Принципи універсального дизайну.

Трактування доступності у Конвенції ООН про права людей з інвалідністю. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні. Критерії доступності.

Особливості застосування універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі.

Практичне заняття 6 (2 год.) Архітектурна доступність, розумне пристосування. Облаштування просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей з ООП. Медіатека та ресурсна кімната.

Тема 7. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП

Лекція 7 (2 год.) Поняття про психолого-педагогічний супровід дитини з

особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі. Складники психолого-педагогічного супроводу. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги.

Практичне заняття 7 (2 год.) Основні завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу. Склад команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП у закладі загальної середньої та дошкільної освіти. Організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу. Асистент вчителя як учасник освітнього процесу; асистент дитини як відповідальний за соціальний супровід дитини; батьки як активні учасники освітнього процесу дитини з ООП. Взаємодія усіх учасників команди психолого-педагогічного супроводу в освітньому процесі.

Тема 8. Оцінювання розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП

Лекція 8 (2 год.) Особливості розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Концептуальні і методологічні засади організації процесу оцінювання. Зміна існуючої системи оцінки спеціальних освітніх потреб у контексті переходу від медичної до соціальної моделі в освіті. Характеристика сфер розвитку дитини, основні концепції / підходи до них. Технології оцінювання розвитку дитини. Типи оцінювання за рівнем його реалізації: первинний і комплексний; за сферами розвитку: психологічний, емоційний, логопедичний. Методики реалізації первинного оцінювання на рівні закладу освіти. Методики реалізації комплексного психолого-педагогічного оцінювання розвитку дитини.

Загальна характеристика діяльності Інклюзивно-ресурсних центрів щодо здійснення комплексного оцінювання розвитку дитини та визначення її особливих освітніх потреб.

Практичне заняття (2 год.) Особливості організації освітнього процесу в інклюзивному закладі освіти: розроблення і реалізація Індивідуальної програми розвитку, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, створення інклюзивного освітнього середовища,

подолання бар'єрів на шляху організації та впровадження інклюзивного навчання, професійне співробітництво в інклюзивному закладі освіти.

Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії. Технологія розробки індивідуальної програми розвитку. Етапи виконання індивідуальної програми розвитку. Моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку.

Тема 9. Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі

Лекція 9 (2 год.) Концепції, орієнтовані на індивідуальний підхід у процесі навчання в інклюзивному освітньому середовищі (теорія множинного інтелекту, концепція, орієнтована на освітні потреби дітей, концепція універсального дизайну). Диференційований та індивідуальний підходи у навчанні дітей з ООП. Сутність традиційного інтенсивного навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Методики на основі підходу «Навчання у співробітництві». Стратегії когнітивного навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Технологія спільного викладання.

Практичне завдання 9 (2 год.) Сутність поняття «педагогічне оцінювання». Класифікація методів педагогічного оцінювання. Основні завдання та функції оцінювання навчання учнів з ООП. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання учнів з ООП. Методи реалізації формульованого оцінювання. Підсумкове оцінювання результатів навчання учнів з ООП. Портфоліо учня як інструмент оцінювання.

Змістовий модуль 4.

Особливості діяльності асистента вчителя та фахівців зі спеціальної освіти в інклюзивному освітньому середовищі

**Тема 10. Діяльність асистента вчителя в інклюзивному закладі освіти.
Професійна діяльність фахівців зі спеціальної освіти в інклюзивному освітньому середовищі**

Лекція 10 (2 год.) Включення усіх фахівців галузі освіти у фахове навчання вчителів інклюзії. Профіль інклюзивного професійного навчання вчителів, розроблений Європейською агенцією з особливих потреб та інклюзивної освіти (European Agency for Special Needs and Inclusive Education. Profile for Inclusive Teacher Professional Learning. 2022).

Основні завдання та роль асистента вчителя. Функції асистента вчителя: організаційні, навчально-розвивальні, діагностичні, прогностичні, консультативні. Компетентності асистента вчителя: знання, уміння, особистісні характеристики. Формування ефективних стосунків між учителем та асистентом учителя. Роль асистента вчителя у забезпеченні навчальних та інших потреб учнів. Порівняння обов'язків учителя та асистента вчителя.

Практичне заняття 10 (2 год.) Нова посада «вчитель спеціальної освіти» (відповідно до оновленого в 2022 р. [Класифікатора професій](#)). Актуальність введення до штатного розпису закладів загальної середньої та дошкільної освіти вчителя спеціальної освіти / спеціального педагога – фахівця зі спеціальної освіти для професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі. Компетентності та функції вчителя спеціальної освіти / спеціального педагога інклюзивного закладу освіти. Порівняння обов'язків асистента учителя вчителя спеціальної освіти / спеціального педагога.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
Лек.		Практ.	СР	
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
Концептуальні засади розвитку інклюзивної освіти. Інклюзивна освіта як сфера відповідальності держави та громадянського суспільства				
Тема 1. Інвалідність та суспільство. Інклюзивна освіта в освітологічному контексті. Генеза науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у загальноосвітній простір.	8	2	2	4
Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти.	8	2	2	4
Тема 3. Становлення і розвиток інклюзивної освіти в Україні. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у національному законодавстві. Інклюзивна освіта у контексті реалізації Нової української школи.	8	2	2	4
Модульна контрольна робота № 1	2		2	
Разом за змістовим модулем 1	26	6		8
Змістовий модуль 2.				
Інклюзивна педагогіка як галузь педагогічного знання				
Тема 4. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання.	8	2	2	4
Тема 5. Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивної освіти. Особливі освітні потреби: визначення, перелік, класифікація. Технологія використання МКФ в інклюзивній освіті.	8	2	2	4
Модульна контрольна робота № 2	2		2	
Разом за змістовим модулем 2.	18	4	6	8
Змістовий модуль 3.				
Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти				
Тема 6. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	8	2	2	4

Тема 7. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП на уроках фізичної культури як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда ППС дитини з ООП	8	2	2	4
Тема 8. Оцінювання фізичного розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП	8	2	2	4
Тема 9. Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі	8	2	2	4
Модульна контрольна робота № 3.	2		2	
Разом за змістовим модулем	34	8	10	16
Змістовий модуль 4.				
Особливості діяльності асистента вчителя та фахівців зі спеціальної освіти в інклюзивному освітньому середовищі				
Тема 10. Діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі. Професійна діяльність фахівців зі спеціальної освіти в інклюзивному освітньому середовищі	8		2	6
Модульна контрольна робота № 4.	4		4	
Разом за змістовим модулем	12		6	6
Усього годин	90	18	30	42

5. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Інвалідність та суспільство. Інклюзивна освіта в освітологічному контексті. Генеза науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у загальноосвітній простір.	2
2	Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти.	2
3	Тема 3. Становлення і розвиток інклюзивної освіти в Україні. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у національному законодавстві. Інклюзивна освіта у контексті реалізації Нової української школи.	2
4	Тема 4. Становлення і інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання.	2
5	Тема 5. Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивної освіти. Особливі освітні потреби: визначення, перелік, класифікація. Технологія використання МКФ в інклюзивній освіті.	2
6	Тема 6. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	2
7	Тема 7. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП на уроках фізичної культури як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда ППС дитини з ООП	2
8	Тема 8. Оцінювання фізичного розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП	2
9	Тема 9. Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі	2
10	Тема 10. Діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі. Професійна діяльність фахівців зі спеціальної освіти в інклюзивному освітньому середовищі.	2
УСЬОГО ГОДИН		20

6. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Інвалідність та суспільство. Інклюзивна освіта в освітологічному контексті. Генеза науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у загальноосвітній простір.	4
2	Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти.	4
3	Тема 3. Становлення і розвиток інклюзивної освіти в Україні. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у національному законодавстві. Інклюзивна освіта у контексті реалізації Нової української школи.	4
4	Тема 4. Становлення і інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання.	4
5	Тема 5. Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивної освіти. Особливі освітні потреби: визначення, перелік, класифікація. Технологія використання МКФ в інклюзивній освіті.	4
6	Тема 6. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	4
7	Тема 7. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП на уроках фізичної культури як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда ППС дитини з ООП	4
8	Тема 8. Оцінювання фізичного розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП	4
9	Тема 9. Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі	4
10	Тема 10. Діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі. Професійна діяльність фахівців зі спеціальної освіти в інклюзивному освітньому середовищі.	6
УСЬОГО ГОДИН		42

7. Теми семінарських занять (не передбачені навчальним планом)

8. Теми лабораторних занять (не передбачені навчальним планом)

9. Індивідуальні дослідні завдання (не передбачені навчальним планом)

10. Методи та технології навчання

Вивчення навчальної дисципліни відбувається шляхом використання різних методів та технологій. *Пояснювально-ілюстративний метод*: повідомлення

інформації з використанням словесних та наочних методів, прийомів, засобів. Найчастіше використовується на лекціях.

Практичні методи: розв'язання педагогічних ситуацій, задач, складання таблиць, графіків, сценаріїв позашкільних заходів, планів роботи класного керівника, планів-конспектів уроків.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу. Передбачає створення проблемних ситуацій, надання допомоги здобувачам освіти у розв'язанні поставлених завдань. Під час проблемного викладу викладач формує у студентів наукове пізнання та мислення.

Частково-пошуковий метод (евристичний) метод спрямований на стимулювання самостійного мислення студентів.

Дослідницький метод стимулює розвиток дослідницької компетентності здобувачів освіти, наукове мислення. Викладач орієнтує студентів на науковий пошук, вчить проводити дослідження, аналізувати джерела.

Репродуктивний метод спрямований на відтворення інформації, способів дій за зразком.

Технології навчання : особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні, ігрові, інтерактивного навчання.

11. Методи та критерії оцінювання освітньої діяльності здобувачів

Оцінювання освітньої діяльності та її результатів здійснюється з використанням усних, письмових та практичних методів. Застосовуються такі види контролю: поточний (усне і письмове опитування, виступи на практичних заняттях, презентації, контрольні роботи, практичні роботи); рубіжний - модульна контрольна робота (тест) – по закінченні вивчення модуля. Підсумкове оцінювання проводиться у формі заліку. Результати освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюються згідно з визначеними критеріями.

Здобувач отримує бали: за прослуховування та навчальну активність на лекціях, роботу на практичних заняттях, виконання модульної контрольної роботи. Модульні контрольні роботи виконуються після вивчення модуля з використанням тестів. При оцінюванні враховуються такі вимоги:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- обсяг і повнота виконаної роботи;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність, творчий підхід;
- активність у навчальній діяльності;
- академічна доброчесність.

Загальні критерії оцінювання освітньої діяльності здобувачів освіти

Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Навчальна дисципліна «Інклюзивна освіта та адаптивна фізична культура» оцінюється за модульно-рейтинговою 100-баловою системою. Курс складається з 4 змістових модулів і вивчається протягом першого семестру. За перший змістовий модуль студент може отримати максимально 23 бали, за другий - 16 балів, за третій - 28 балів і за четвертий – 11балів.

Підсумковою формою контролю є залік, за який виставляється максимально 20 балів. Разом за курс це складає 100 балів.

Розподіл балів за модулями ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3					Змістовий модуль 4		Залік	Всього
T1	T2	T3	МК1	T4	T5	МК2	T6	T7	T8	T9	МК3	T10	МК4		
5	5	5	8	5	5	8	5	5	5	5	8	5	6	20	100
23 б.				18 б.			28 б.					11б.			

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ESCT

	Оцінка в балах за шкалою ВГПК	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

13. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій з курсу;
- завдання для роботи на практичних заняттях, для виконання самостійної роботи;
- робоча навчальна програма;
- плани практичних робіт;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань (тести) для модульних контрольних робіт, питання для семестрового заліку, підсумкового екзамену).

14. Рекомендовані джерела інформації

Основна (базова) література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві; пер. з англ. К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. 296 с.
3. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища : монографія. Київ: Вид- во учбової літератури, 2018. 420 с.
4. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с.
5. Порошенко М. Інклюзивна освіта: навч. посібник. К.: Тов. «Агенство «Україна», 2019.300 с.

Додаткова література:

1. Байда Л.Ю., О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. Інвалідність та суспільство: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. Київ, 2012. 216 с.
2. Данілавічюте Е.А., Літовченко С.В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч.-метод. посіб. / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
3. Єфімова С.М., Корольок С.В. Лідерство та інклюзивна освіта: навч.-метод. посіб. / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. 164 с.
4. Індекс інклюзії : розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл : посіб. / Тоні Бут; пер. з англ. К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 190 с.
5. Індивідуальна програма розвитку: методичні матеріали. Серія «Інклюзивна освіта: крок за кроком». 2015. Режим доступу до ресурсу: [:file:///C:/Users/Home/Downloads/IndyvidualnaProgramaRozvytru.pdf](file:///C:/Users/Home/Downloads/IndyvidualnaProgramaRozvytru.pdf)
6. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх

- навчання: навч.-метод. посіб. Київ: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 273 с.
7. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: навч.-метод. посіб. Київ: «АТОПОЛ», 2010. 96 с.
  8. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: «Самміт-Книга», 2009. 272 с.
  9. Ляльки з особистими історіями (ляльки – персони): методика соціального та психологічного розвитку дитини / Під заг. ред. Софій Н. З., Найдю Ю.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 52 с.
  10. Мартинчук О.В. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць*. 2016. Вип 7 (1). С. 260-280.
  11. Мартинчук О.В. Інклюзивна освіта: освітологічний контекст. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2016. № 3. С. 146-150.
  12. Методичні рекомендації для Інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООР та рівнів підтримки в освітньому процесі / Укл. Прохоренко Л.І., Ярмола Н.А., Набоченко О.О. та ін. Інститут спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка, 2021. 200 с.
  13. Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти щодо визначення освітніх труднощів і рівня підтримки в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти / Укл. Прохоренко Л.І., Ярмола Н.А., Набоченко О.О. та ін. Інститут спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка, 2021. 24 с.
  14. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 163 с.
  15. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. Режим доступу до ресурсу:

<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

16. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / Н. З. Софій, О. В. Онопрієнко, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Н. М. Бібік. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
18. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. К.: «А.С.К.», 2012. 307 с.
19. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України від 08.06.2018 р. № 609
20. Практика асистента педагога: міжнародний й український контекст: результати дослідження / О. Федоренко, О. Мартинчук, Н. Софій, Г. Лук'янова, О. Кошіль, Т. Симоненко, Л. Байда, Ю. Найда. Київ : ФОП Парашин, 2020, 122 с.
21. Про освіту / Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>
22. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами / Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 № 765. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>
23. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти / Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
24. Скрипник Т.В., Мартинчук О.В. Алгоритм психолого-педагогічного супроводу учнів молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами. *Вчені запискиТаврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія.* 2021. Том 32 (71). № 2. 2021. С. 163-168.
25. Скрипник Т.В., Мартинчук О.В., Супрун Г.В., Криваковська Р.В. Особливості партнерства між фахівцями закладу освіти та батьками дитини з особливими освітніми потребами. *Наукові перспективи.* №6 (24). 2022. С. 528-

544.

26. Софій Н., Найда Ю. Середовище, що належить дітям : poradnik для педагогів закладів дошкільної освіти / За заг. ред. В.В. Засенка. К., 2019. 65 с.
27. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами : навчання та супровід : навч.-метод. посібник / Л.І. Прохоренко, О.О. Бабяк, В.В. Засенко, Н.А. Ярмола : навч.-метод. посібник. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 160 с.
28. Учні початкових класів із порушеннями слуху : навчання та розвиток : навч.-метод. посібник / С.В. Кульбіда, С.В. Литовченко, В.В. Жук, В.В. Литвинова. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 144 с.
29. Чеботарьова О., Гладченко І. Учні початкових класів із порушеннями інтелектуального розвитку : навчання та розвиток : навч.-метод. посібник. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 128 с.

15. Інші інформаційні ресурси

1. www.ussf.kiev.ua – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».
2. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>
3. Сайт НУШ. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/shkola-dlya-vsikh-prohodte-onlajn-kurs-pro-organizatsiyu-inklyuzyvno-go-seredovyshha/>
1. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. Edera. Режим доступу до ресурсу : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>
2. Школа для всіх. Онлайн курс про організацію інклюзивного освітнього середовища. Режим доступу: https://study.ed-era.com/uk/courses/course/?_ga=2.58450345.2045256465.1625645308-1261316289.1625645308#!409
3. Онлайн курси з інклюзивної освіти. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/upgrade/kursy-inklyuzyvna-osvita>
4. Навчаємося з радістю. Онлайн-курс для спеціалістів, які працюють з дітьми із синдромом Дауна і дітьми з інтелектуальними порушеннями. Режим

доступу:

[https://courses.ed-era.com/courses/course-](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:DownSyndrome+DS101+2020/about)

[v1:DownSyndrome+DS101+2020/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:DownSyndrome+DS101+2020/about)

5. Недискримінаційний підхід у навчанні. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-Studenta+Inc+1/about>
6. Робота вчителів початкових класів з дітьми із особливими освітніми потребами. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about>
7. Участь батьків у організації інклюзивного навчання. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Par+1/about>